

ROS MONTGOMERI

*Ja sam
Bunt*

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

Ross Montgomery

I AM REBEL

Text © 2024 Ross Montgomery

Cover illustration © 2024 Keith Robinson

Reproduced by permission of Walker Books Ltd,

London SE11 5HJ

www.walker.co.uk

Translation copyright © 2026. za srpsko izdanje, LAGUNA

**„Zauvek si odgovoran
za ono što si pripitomio.“**

Mali princ

Antoan de Sent Egziperi

SADRŽAJ

POSLEDNJI SAVRŠEN DAN	9
1. Dom	11
DAN KADA SE SVE PROMENI	21
2. Uljezi	23
3. Crveni	27
4. Jahač	32
5. Ustanak	37
6. Ostani tu	43
7. Mrak	48
NAJGORI DAN	51
8. Izbor	53
9. Prelazak	58
10. Šejmus	62
11. Staza	68
12. Džekson	73
13. Saputnik	78
NEOBIČAN DAN	85
14. Drulter	87
15. Rolo	90
16. Žutilovka	95
17. Koliba	100

NEOČEKIVAN DAN	107
18. Unsk	109
19. Rat	114
20. Reka	118
21. Pećina	124
22. Pol	129
23. Deda	135
MRAČAN DAN	143
24. Šuma	145
25. Vuk	151
26. Staza	156
27. Grana	161
28. Zora	164
POSLEDNJI DAN	169
29. Logor	171
30. Klanac	174
31. Juriš	180
32. Pobeda	185
NOVI DANI	191
33. Presto	193
34. Kola	198
35. Put	203
36. Povratak	209
Izrazi zahvalnosti	214
O autoru	215

POSLEDNJI
SAVRŠEN
DAN

1

DOM

Dan počne baš kako treba.

Leto je, a jutro promalja nos kroz zavese. Postelja nam je još topla od spavanja. Čujem petla kako kukuriče na polju na imanju. Odozdo iz kuhinje dopire miris slanine što se prži. Čujem zveckanje šerpi na šporetu i Tomove roditelje kako razgovaraju tihim, snenim glasom.

Čim se probudim, znam da će danas biti savršen dan.

Tom još hrče kraj mene. Ustanem, protresem se da se rasanim i onjušim ga. Ujutru najviše miriše na sebe: topao i bunovan od sna, još nerasanjen, skroz-naskroz Tom.

To mi je prvi zadatak u toku dana: da probudim Toma. Budim ga tako što ga ližem po licu. Volim da mu ližem lice. To mi je najlepši deo dana.

– Ufff! – jekne Tom. – Fuj, Bunte!

To sam ja. Ja sam Bunt. To mi je ime Tom nadenuo. Obriše bale s lica, pa me privije uz sebe. Mnogo volim kad to uradi.

– Šašavi matori džukcu – promrmlja.

Sad bi *već* verovatno trebalo da kažem da sam ja pas.

Samo, nisam star: imam svega pet godina. A nisam ni šašav. Ja sam dobar pas. Znam to zato što mi Tom stalno govori kako sam dobar, a Tom zna sve.

Nego, ne možemo ovako da se izležavamo ceo dan. Toliko toga imamo da uradimo! Obično nikud ne idem bez Toma, uvek ga čekam, ali miris slanine mi govori da dole u kuhinji možda ima kožure viška, te je važno da odem dole i proverim to. Stoga skočim s kreveta, sjurim se niz stepenice i otrčim u kuhinju klizajući se po pločicama.

U kuhinji, tata sedi za stolom već obučen za rad na farmi. Njušnem mu odeću kad protrčim pored njega – miriše na runo, skiseljeno mleko i blato. Volim taj miris. Mama je u poslu za šporetom. Obriše ruke o kecelju i stavi na plotnu veliki bakreni kotao. Miriše na čaj, sapun, krompir, kašu, ovčevinu i moću, na sve to odjednom. Taj miris još više volim.

– Ah! Bunte! – Mama zacokće i otera me. – Evo ti ovo i skloni mi se!

Uzme nešto iz tiganja i baci na pod. Kožura od slanine! *Toooooooooooooo!* Smažem je s pločica, dimastu i sočnu, masnu i hrskavu, tako vrelu da ti oprlji jezik.

Bio sam u pravu. Znao sam da će danas biti savršen dan.

Tom siđe trljajući oči da se rasani. Sedimo u prijatno sparnoj kuhinji i ćutke jedemo dok se ne razdani. Ne smem da molim za hranu za stolom, ali kad se zavučem ispod Tomove stolice, on mi krišom baca komadiće hrane, da mama i tata ne vide.

– Hvala ti na ovome – kažem mu. – Volim te.

Tom me ne razume kad pričam. Misli da samo lajem ili režim. Ali mislim da negde u dubini duše zna šta mu govorim. Baš kao što ja znam da me voli kad me češka po glavi ili me potapše po boku ili kad mi se nasmeši. Oduvek je bilo tako. Nama reči nikad nisu bile potrebne.

Petao ponovo kukurikne i tata ustane od stola. – Dobro. 'Ajmo, sinko. Nemoj da nam pobjegne dan.

Tata to kaže svakog jutra.

– Evo, evo – kroz uzdah će Tom. On *to* kaže svakog jutra.

Smaže ostatak doručka, pa zajedno izjurimo napolje. I eto ga, jedan prekrasan trenutak: sunce se rađa nad poljima, prvi mirisi farme, prvi dašak vetra što duva s planina, ceo dan se pruža pred nama.

Ono što sam maločas rekao nije bilo tačno. Ovo je najlepší deo dana, prvi trenutak kad vidim farmu i setim se koliko sreće imam što sam ovde.

Volim ovu farmu. Ovde živim celog života, otkad me je Tom pronašao kao štene i doneo kući da živim sa njim. Od tada je nisam napustio, nijednom. Nisam čak ni na kapiju izašao.

Svaki dan na farmi isti je kao i prethodni. Prvo idemo na donju livadu da obidemo ovce. Tom, mama i tata uzgajaju ovce. Tom kaže da ih u ovom kraju svi uzgajaju. Ljudi prave odeću od vune i prodaju ovčje mleko i sir, te od toga žive. Poslednjih nekoliko godina to im je sve teže zbog svih onih poreza koje kralj ubira. Tata i Tom mužu i strižu ovce dok ja trčkaram okolo i javljam se svima.

– Dobro jutro, Agnes! Bet, kako papak? Kiti, lepa si nam danas!

– Gladne smo – odgovaraju ovce. – Gladne, gladne, gladne...

I to je sve od razgovora. Ovce nemaju bogzna šta da kažu, ali ja svejedno volim da procaskam s njima. Uostalom, ništa me ne košta da budem fin.

Znam da baš i nisam neki ovčar. Mali sam i imam zdepaste noge, pa nisam naročito brz, a ni lavež mi nije strašan. Tata stalno govori Tomu da bi više voleo da je našao nekog *pravog* seoskog kera umesto običnog džukca, ali ja znam da on ne misli stvarno tako zato što me, kad ga niko ne vidi, češka iza ušiju i govori mi da sam najbolji pas na celom svetu.

Na donjoj livadi obično nađem Prisilu kako drema pod drvetom. Prisila je domaća mačka. Ne puštaju je da ulazi u kuću – ako uđe, mama je istera žaračem – pa ceo život živi napolju. Miriše na prašinu i svelo cveće.

– Dobro jutro, Prisila! – veselo povičem.

– Odlazi – progundā ona.

Prisila je uvek takva.

– Baš lep dan – kažem.

Ona otvori jedno žuto oko i prostreli me pogledom. – Šta je tu lepo?

Moram da zastanem i razmislim o tome. – Sve?

– Bunte! Hodi! – poviče Tom iza mene.

Tomu sam potreban! Ja sam dobar pas, pa uvek dođem kad me pozove. Potrčim, a Prisila mi se podrugljivo nasmeje, onako znalački.

– Hajde, seoski keru. Gospodar te čeka.

Stanem. Mrzim kad to kaže. – Tom mi nije *gospodar*.

– Nije? A što onda radiš sve što ti kaže? – Prisila uzdahne i lenjo se protegne. – Siroti Bunt. Gore duva promaja, je li?

Ha! Prisila je ponekad tako glupa. Otkud promaja na livadi! Odjurim za Tomom, smejući se sve vreme.

Posle muže i šišanja ovaca, mama nam donese ručak. Zapravo, donese ga samo za tatu i Toma jer psi nemaju ručak. Znam to jer mi stalno govore da prestanem da moljakam i da ih ostavim na miru. Za ručak uvek budu kriške hladne pite, sveže jabuke i kiseli ovčiji sir, a sve tako dobro miriše. Tom će čekati kad tata ne gleda, pa će mi dobaciti koje parče da i ja nešto pojedem. Uvek misli na mene. Tako je pametan. Toliko ga volim.

Posle ručka, poteramo ovce sa donje livade na gornju jer je tamo najbolja trava. Tomov zadatak je da ostane s njima dok sunce na zađe da ne bi pobegle ili da ih ne ukradu lopovi ili ne pojedu vukovi. Ja ostajem s njim iako se plašim vukova, jer to je moj posao. Gde god Tom ide – ja idem s njim. Ja sam njegov pas, a on je moj dečak. Umro bih za njega ako treba.

Ubrzo potom tata se vrati na farmu, i to je to. Ostanemo samo Tom i ja i ovce, i tako *satima*. Možemo da radimo šta god poželimo! Prvo pronađem štap i dovučem ga da mi ga dobacuje.

Tom uzdahne.

– Bunte, što uvek moraš da izabereš najveći štap koji da nađeš?

– Uuš hrroou ihh – promrmljam kroz zube.

– Nađi manji.

Poslušam ga jer sam dobar pas. Tom uzme štap.

– Hoćeš da ti ga bacim?

– Da, molim te – nestrpljivo kažem.

– Ovaj štap ovde? – upita on sa osmehom, mašući njime. – Stvarno?

Žestoko zamašem repom. Obožavam kad ovo radi.

– Da, baci ga odmah, molim te.

– Jesi li siguran?

Ovo je tako dobro.

– Jesam!

– Dobro, dobro, prestani da laješ.

Tom ga baci i ja ga donesem nazad, i tako iznova i iznova. Ponekad Tom juri mene, ponekad ja njega. A ponekad sam trčim ukrug i lajem jer sam srećan i baš je divno trčati, ali uglavnom jer Tomu to bude smešno, a njegov smeh je najlepši zvuk na svetu. Posle se izvalim na leđa da me češka po stomaku. Obožavam kad to radi.

– Trbica – nežno kaže on.

Tako me je Tom prozvaao, zbog mog stomaka. Sam je smislio taj nadimak. Mnogo je pametan.

Ja i Tom, samo nas dvojica. E *to* je najbolji deo dana. Ovaj put stvarno.

Posle toga se smirimo do večeri. Sunce sad već polako tone za planine, bojeći nebo u crveno i ljubičasto. Sa gornje livade se vidi ceo svet: sve ostale kuće i farme, kako se pružaju sve do planina.

Tom izvadi iz ranca crtanku i ugljen i počne da crta. Obožava da crta – crtanku i ugljen nosi svuda sa sobom. Naslonim se na njegova prsa i upijam njegovu toplinu dok on prstima doteruje crtež.

– Vidiš, Bunte? Ovo smo ti i ja, penjemo se na onu planinu.

Tom uvek crta nas dvojicu zajedno. Tako i treba da bude. Priča dok crta, reči mu teku glatko kao i linije na papiru. Najsrećniji je dok crta, još je više svoj nego kad spava.

– Kažu da s one strane planine ima vodopad veći čak od onog u Brenoku. Kažu da s obe strane vodopada raste poljsko cveće i pruža se kao tepih sve do mora. Bele rade sve do kraja! Možeš li to da zamisliš, Bunte?

Ne mogu da zamislim. Nikad nisam video ni vodopad ni more. Nikad nisam napuštao farmu. Ne znam ni šta je tepih.

Ni Tom nikad nije video more: najdalje je išao do pijace u Koniku. Stalno priča o raznim mestima koja će jednog dana posetiti, ali ne verujem da to stvarno misli. Zašto bi odlazio kad ovde već imamo sve što nam treba?

Uto Tom prestane da crta. Prođe trenutak-dva dok shvatim da je nešto video.

Kroz drveće u daljini vidi se deo puta za Konik. Dva muškarca idu njime. Obojica nose zlatni mundir, ulaštene crne čizme i sjajne crne opasače. Obojica nose i muskete.

To je kraljevska garda. Često se viđaju kako patroliraju putevima u parovima ili trojkama. Tom mi je jednom rekao da proveravaju ima li svako na putu dozvolu. Rekao je da, ako ne platiš kraljevski porez na vreme, gardisti ti oduzmu dozvolu, što znači da ne možeš da koristiš puteve, što znači da ne možeš da prodaješ na pijaci, što znači da nemaš novca, što znači da nema slanine za doručak.

A to nije sve što rade. Gardisti paze i na to da niko nikada noću ne izlazi iz kuće. Staraju se i o tome da niko ne govori ništa protiv kralja. Ako saznaju da si nešto ružno govorio o njemu, odvedu te i više se ne vratiš. Čuo sam mamu i tatu kako o tome šapuću kad Tom nije u sobi.

Mama i tata kažu da nekad nije bilo ovako. Pre nego što je kralj došao, ljudi su mogli da govore šta god su hteli. Ali onda je kralj preuzeo vlast i odlučio da njemu sve pripada. Bilo je ljudi koji su pokušali da mu se suprotstave, zvali su se crveni, ali nisu imali nikakve šanse protiv gardista i njihovih pušaka, pa su ih sve odveli. Zato se sad niko ne odupire, gardisti patroliraju putevima, i tako stoje stvari.

Čujem oštro „krc“ pored sebe, kao da je pukla neka košćica. Tom je tako stegao ugljen da se raspao u prah i zamazao ceo njegov lep crtež.

– Dođavola! – promrmlja on ljutito.

– Tome! Večera!

Čujem mamu pre nego Tom jer su moje uši bolje od njegovih. Počnem da jurcam unaokolo i lajem jer ovo je vrlo, vrlo važno.

– Dobro, dobro! – promrmlja on. – Smiri se, Bunte.

Ne mogu da se smirim. *Neću* da se smirim. Gotovi smo s poslom. Sad može da počne najbolji deo dana – onaj *pravi* najbolji.

Tom sakupi ovce i potera ih dole na donju livadu. Ja jurim napred podignute njuške dok ne uhvatim miris koji tražim. I eto ga, vije se iz dimnjaka kao zlatna traka i vijuga preko polja prema meni.

Gulaš. Jagnjeći gulaš: gust, mastan, bogat jagnjeći gulaš što se krčka na šporetu s koricom na vrhu. Jagnjeći gulaš

sa šargarepom, sipan u teške kamene zdele. Jagnjeći gulaš znači jagnjeće kosti. Jagnjeće kosti znače moždinu. A moždina znači bajnu, ukusnu večeru za dobre pse kao što je Bunt.

Znao sam od početka. Danas je apsolutno savršen dan.

Kad me Tom sustigne, ja već grebem po vratima kuće i cvilim. On ih gurne, a ja šmugnem unutra. Kuhinja je zlatna i blistava od mirisa jagnjetine. Dotrčim do svoje posudice – i eto je! Jagnjeća kost, izvađena pravo iz lonca, puši se i sija od masti. Toliko sam srećan da se vrtim ukrug i lickam svaki njen delić. Gulaš, gulaš, gulaš, gulaš, *gulaš!*

– Opet gulaš, je l'? – kaže Tom kroz uzdah i svali se na stolicu.

– Tišina – prekori ga mama, lupnuvši ga varjačom. – Budi srećan što išta imamo. Mnogi ovde nemaju ništa.

– Znam – tiho promrmlja Tom.

– Gardisti su večeras bili na putu – kaže tata, navalivši na jelo.

Mama slegne ramenima. – Uvek su na putu.

– Ali nikad ovako često. I ne toliko njih. Ne ovde, tako daleko od Visokog zamka. – Tata kašikom pokupi sve iz činije. – Mora da se nešto važno dešava.

– To bi baš bilo nešto novo – promrmlja Tom.

– Jedi taj gulaš – odseče mama.

Kad se večera završi, to je kraj i našeg dana. Otrčim uz stepenice pre Toma, da mu ugrejem krevet. To je još jedan od mojih veoma važnih zadataka. Tom se penje sporije, skine radnu odeću, pa se baci na krevet pored mene. Ne gasi odmah sveću kao što to obično radi, već se zagleda u tavanicu.

– Bele rade sve do kraja – uzdahne.

Opet razmišlja o tužnim stvarima. To u poslednje vreme često radi. Pribijem se uz njega da zna da sam tu i da ću *uvek* biti tu jer ja sam njegov pas, a on je moj dečak i volim ga. On mi spusti ruku na leđa, a od težine njegovog dlana nema lepšeg osećaja na svetu.

Kad njegovo disanje postane sporo i ujednačeno i telo mu se opusti i utone u krevet, znam da je moj dan konačno gotov i da mogu da zaspim kao dobar pas.

Sve dosad sam grešio. *Ovo* je najlepši trenutak dana: ja i Tom, pod ćebetom, na bezbednom i toplom, znajući da je današnji dan bio dobar prema nama i da će sutrašnji biti jednako dobar. Da imamo sve što nam treba i da ćemo uvek imati jer se na farmi nikad ništa neće promeniti.

Zašto bi se menjalo kad je već savršeno?